

Slovenija začenja izvajati v letu 2023 sprejeti Zakon o dolgotrajni oskrbi. To je največja prelomnica v razvoju dolgotrajne oskrbe doslej. Zakaj je tako pomembna, da ji posvečamo skoraj celotno pričujočo številko?

Najprej zato, ker ta Zakon odklepa vrata v razvoj sodobnega sistema integrirane dolgotrajne oskrbe. Ob današnjem staranju prebivalstva in individualizirani zavesti postaja integriran javni sistem oskrbe v lokalni skupnosti edina možnost za humano, kadrovsko in finančno vzdržno oskrbo ljudi. Ta sistem se po evropskih državah razvija zadnje četrto stoletje, odkar so sprejele svoje zakone o dolgotrajni oskrbi. Pred tem je bil v 20. stoletju vsak četrti, ki je potreboval pomoč pri vsakdanjih opravilih, v domu za stare ljudi, ostale tri četrtine dolgotrajno bolnih, starostno onemoglih in invalidov pa do danes oskrbujejo doma družinski člani in sosedje. Do pred sto leti je bila tradicionalna domača oskrba edina možnost, zadnjih sto let pa so se razmere in način življenja bolj spremenili, kakor prej vsa tisočletja razvoja človeštva. Domači sami brez javne podpore ne zmorejo več oskrbovanja svojcev, prav tako pa sodobni človek ne mara institucionalizirane oskrbe iz industrijskega 20. stoletja. Zakoni o dolgotrajni oskrbi po evropskih državah so prelomnica za uvajanje sodobnega sistema integrirane dolgotrajne oskrbe v skupnosti. Z njimi se vzpostavlja nov javni steber socialne varnosti. Skupna blagajna za dolgotrajno oskrbo zagotavlja univerzalno in enakopravno sofinanciranje oskrbe vsem državljanom, ki jo potrebujejo. Neformalna domača in formalna službena oskrba se povezuje v celoto; prav tako zdravstvena nega in socialna oskrba. To, da je bil ob sprejemanju zakona ustanovljen nov skupni državni resor (Ministrstvo za solidarno prihodnost RS), je dobro izhodišče za razvoj integrirane oskrbe; dokler sta zdravstveni in socialni resor v državni upravi ter od njiju odvisni zdravstvena in socialna stroka vlekli vsak v svojo stran, ni bilo možno kreniti iz mrtve točke. Razvoj bo stekel, če bo to ministrstvo avtonomno in ustvarjalno pri uveljavljanju sodobnega sistema oskrbe in dopolnjevanju sedanjega zakona; za uspeh pa je enak pogoj njegovo dobro sodelovanje z resorjema za zdravje in socialno varstvo, ki imata v svoji upravi večino virov za kakovostno dolgotrajno oskrbo.

Za Slovenijo je začetek izvajanja zakona o dolgotrajni oskrbi izreden dogodek tudi zaradi našega četrto stoletnega zaostanka za drugimi evropskimi državami na tem področju. Po svoji tisočletni kulturi in po današnji potrošniški blaginji smo na ravni drugih evropskih držav, zato je bil zaostanek v dolgotrajni oskrbi za vse boleč, za politiko, državno upravo in stroke, ki delamo na tem področju, pa sramoten. Ko se sprašujemo, kako je mogoče, da tega koraka nismo storili pred desetletji, kakor drugi, so vsi razlogi utemeljeni. Za dejstvo, da tega nismo storili, pa ni opravičila, saj smo država, ki je po staranju prebivalstva pri vrhu.

Tretji razlog za veselje ob tej prelomnici pa je povsem naš. Naša revija *Kakovostna starost* je v svojih šestindvajsetih letih izhajanja objavila okrog 700 člankov o dolgotrajni oskrbi: raziskovalnih spoznanj, poročil o političnih dokumentih in dobrih praksah po svetu in pri nas, tudi med leksikonskimi prikazi gerontoloških in medgeneracijskih pojmov jih je bilo največ o dolgotrajni oskrbi. Na strokovni ravni smo naredili kar je bilo mogoče za sodobni sistem oskrbe v Sloveniji. Sprejeti zakon je res šele skromen začetek; njegov kritični pregled v reviji kaže, da je uveljavil le manjši del pravic, ki so jih po Evropi pred desetletji s svojimi zakoni; od tedaj pa so šli v razvoju še dalje. Toda vsako potovanje se začne s prvim korakom in vsak vstop v hišo s tem, da oklenemo vrata. Zakon o dolgotrajni oskrbi je naredil prvi korak v razvoju sodobne dolgotrajne oskrbe; četudi je samo odklenil vrata, so odklenjena. *Urednik*